

روابطی که در شبکه‌های اجتماعی فاجعه می‌آفریند

این روزها انواع کلاهبرداری‌های مالی و اخلاقی چاشنی استفاده نامناسب از شبکه‌های اجتماعی شده است

می‌گیرد که آرمان دختر نوجوان را تهدید می‌کند که اگر به خانه مجردی وی نرود، عکس‌هایش را به والدین دختر ک نشان داده و آنها را در فضای مجازی منتشر می‌کند، به این شکل دختر نوجوان به خانه آرمان رفته و آنجا مورد اذیت و آزار مرد جوان و هشت نفر دیگر قرار می‌گیرد.

نکته اینجاست که اگر والدین دختر نوجوان کمی حساب شده‌تر عمل کرده و روابط او را در دنیای مجازی کنترل می‌کردند، چنین حادثه‌ای رقم نمی‌خورد.

ادامه در صفحه ۱۷

در حالی که تب استفاده از گوشی‌های هوشمند و ابزارهای سهل‌الوصول ارتباطی افراد جامعه و خانواده‌ها را فرا گرفته است، هر روز خبرهایی از حوادث و آسیب‌های ناشی از بهره‌گیری از این فناوری منتشر می‌شود و نگرانی‌ها را دامن می‌زند.

در این شرایط، این روزها صفحات حوادث روزنامه‌ها پر است از وقایعی که در بستر فضای مجازی رقم خورده است. برای نمونه رئیس پلیس فضای تولید و تبادل اطلاعات کشور مدتی قبل از شناسایی ۱۳۵ صفحه فیسبوکی فعال در بحث روسپیگری خبر داد یا باید هشدار داد اخاذی به بهانه انتشار عکس‌های خصوصی افراد در فضای مجازی این روزها شاکیان زیادی دارد، چند روز پیش بود که آزار و اذیت دختر هفده ساله‌ای که از طریق وایبر با مرد جوانی آشنا شده و به این شکل مورد اذیت و آزار ۹ نفر قرار گرفت، خبر ساز شد. ماجرا از این قرار بود که دختر نوجوان به دلیل نمرات ممتازش از پدرش یک گوشی تلفن همراه هوشمند جایزه می‌گیرد، اما استفاده نامناسب از این وسیله خیلی زود برای او و خانواده‌اش به دردسری بزرگ تبدیل می‌شود، زیرا در یکی از شبکه‌های اجتماعی با مرد جوانی به نام آرمان آشنا شده و عکس‌های خصوصی‌اش را برای او ارسال می‌کند، داستان زمانی رنگ فاجعه به خود

روابطی که در شبکه‌های اجتماعی فاجعه می‌آفریند

کلاهبرداری، سرد شدن روابط زوجین و کمرنگ شدن نقش خانواده‌ها در تربیت فرزندان از مهم‌ترین آسیب‌های استفاده از شبکه‌های اجتماعی است

ادامه از صفحه اول

افزون بر این باید یادآور شد کم نیستند نوجوانان پسری که در دام کلاهبرداری که با ساخت پروفایل‌های غیر واقعی خود را دختر معرفی کرده افتاده و به بهانه‌های مختلف به حساب آنها پول واریز کرده‌اند. برای نمونه مدتی قبل پلیس مرد جوانی را دستگیر کرد که با این شگردها در شبکه لاین از ده‌ها نفر کلاهبرداری کرده بود.

این در حالی است که بازار شایعه پراکنی از طریق محیط‌هایی مانند وایبر، لاین، تانگو و واتس‌آپ نیز داغ است برای نمونه می‌توان به شایعاتی که درباره مشخصات افراد اسیدپاش و فعالیت آنها منتشر شد اشاره کرد. هر چند پلیس خیلی زود این شایعات را تکذیب کرد، اما نکته اینجاست که این اطلاعات نادرست نه فقط باری از روی دوش خانواده‌ها بر نداشت بلکه آنها را دچار ترس و واکنش بیشتر کرد، به طور مثال برخی تصاویر یا فیلم‌های ساختگی که درباره اسیدپاشی در فضای مجازی منتشر شد خیلی‌ها را آن قدر ترساند که به سختی از خانه‌های خود خارج می‌شوند.

مساله این است که استفاده نادرست از این محیط‌ها سبب رونق شایعاتی شده که به جای اطلاع‌رسانی و روشن شدن ابعاد حادثه، زمینه را برای گمراه شدن افراد فراهم می‌کند.

باید تاکید کرد این روزها خانواده‌ها بدرستی برای مراقبت از فرزندانشان در دنیای واقعی نکاتی را مانند شناسایی دوستان یا گرفتن سرویس مطمئن مدرسه رعایت می‌کنند، اما با این که نوجوانان وقت زیادی را در دنیای مجازی و شبکه‌های اجتماعی می‌گذرانند، نسبت به روابطی که در این محیط‌ها شکل می‌گیرد بی‌تفاوت هستند.

■ ورود برای همه آزاد است

فضایی که محدودیتی برای ورود ندارد؛ هر شخص با هر فرهنگ و طرز فکری مجوز ورود می‌یابد؛ هیچ نظارتی نیز بر عملکرد آنها نشده و معیاری نیز برای سنجش خوب و بد وجود ندارد، اما تا دلتان بخواهد زرق و برق‌هایی هست که کاربران را اغوا می‌کند.

همه این ویژگی‌ها از شبکه‌های اجتماعی مانند وایبر، واتس‌آپ، لاین و تانگو حیطات خلوتی ساخته که برای نوجوانان حکم دامگاه را دارد، زیرا آنها خیلی راحت جذب این محیط‌ها شده و ساعات زیادی را با افرادی می‌گذرانند که ممکن است هزاران کیلومتر با آنها فاصله داشته و سن، فرهنگ و عقاید کاملاً متفاوتی با نوجوانان داشته باشند.

به همین دلیل در چنین محیط‌هایی بی‌شک حرف‌ها و مطالبی رد و بدل می‌شود که با سبک زندگی آنها در تضاد است، بنابراین خیلی راحت باورهای نوجوانان دچار آسیب شده و آنها را نسبت به زیر پا گذاشتن ارزش‌های خانواده تشویق می‌کند.

در این که نقش شبکه‌های اجتماعی را در زندگی امروز نمی‌توان نادیده گرفت و این محیط‌ها کارگرهای مثبتی نیز دارد شکی نیست، اما نکته اینجاست که رشد بسترهای فرهنگی جامعه ما با سرعت رشد فناوری و شبکه‌های اجتماعی تناسبی ندارد. در چنین شرایطی که مسئولان به اندازه کافی به برنامه‌های فرهنگی نپرداخته‌اند، فرصت‌طلبان و تبهکاران خیلی راحت شبکه‌های اجتماعی را دستاویزی قرار می‌دهند برای رسیدن به اهداف شوم خود.

■ کودکانی که وایبر تربیت می‌کند

غلامرضا قاسمی کبری، مدرس دانشگاه درباره آسیب

دیدن نوجوانان در فضاهایی مانند وایبر به جام جم می‌گوید: وایبر، واتس‌آپ و دیگر شبکه‌های اجتماعی در واقع حیط خلوت‌هایی است که در آنها هیچ‌گونه معیار و ارزشی برای برقرار ارتباط وجود ندارد، بنابراین در این محیط‌ها هرگونه ارتباطی مجاز شناخته می‌شود.

وی یادآور می‌شود: اکنون اغلب نوجوانان بدون کمترین نظارتی در این شبکه‌ها حضور دارند، نکته اینجاست در این محیط‌ها اشخاص مختلف با فرهنگ‌های مختلف و گرایش‌های منفی نیز فعال هستند، به همین دلیل بخشی از شخصیت نوجوانان تحت تاثیر اطلاعات موجود در این محیط شکل می‌گیرد، بنابراین به نوجوانان آسیب می‌رسد. قاسمی کبری می‌افزاید: در واقع باید تاکید کرد خانواده‌هایی که بدون هیچ قاعده و نظارتی به فرزندان خود اجازه می‌دهند در این شبکه‌ها فعال باشند بخشی از تربیت فرزندان خود را به این شبکه‌ها سپرده‌اند، زیرا به این شکل نوجوان از طریق این شبکه‌ها تربیت شده و دیگر به ارزش‌های خانواده‌اش پایبند نیست.

گسترش افراطی استفاده از شبکه‌های اجتماعی بین نوجوانان و جوانان سبب شده این روزها این گروه از جامعه دچار افت تحصیلی و مشکلات خانوادگی زیادی شوند، زیرا آنها بخش زیادی از وقت خود را در شبکه‌های اجتماعی گذرانده، تحصیل و در کنار خانواده بودن دیگر برای آنها اولویت نیست.

گرایش به حضور در جمع دوستان زمینه را برای معاشرت با افراد ناباب نیز فراهم می‌کند، به همین دلیل احتمال گرفتار شدن به اعتیاد و روابط نامتعارف بین نوجوانانی که کنترل نشده از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند، بیشتر است.

قاسمی کبری عنوان می‌کند: خانواده‌ها باید بر فعالیت کودکان خود نظارت داشته باشند و زمانی که بی‌برند نوجوانان و جوانان تغییر رفتار داده‌اند، بلافاصله اوضاع را کنترل کرده و به دنبال اصلاح رفتار آنها باشند. به نظر

می‌رسد تنها راه مقابله با چنین آسیب‌هایی آگاه کردن خانواده‌ها و نوجوانان نسبت به خطرات استفاده از این شبکه‌هاست که متأسفانه آن قدر بتدریج و نامحسوس اتفاق می‌افتد که در نگاه اول دور از ذهن به نظر می‌رسد. بنابراین برای به حداقل رساندن چنین آسیب‌هایی، مسئولان فرهنگی کشور باید برنامه‌های ویژه‌ای را برای آگاه کردن خانواده‌ها ارائه کنند، زیرا بر خورد با اطلاعات نادرست فقط با ارائه اطلاعات صحیح امکان پذیر است.

سعید اسلامی، کارشناس جامعه‌شناسی نیز در این باره به جام جم می‌گوید: مساله زمانی نگران کننده‌تر می‌شود که با گذشت زمان همچنان استفاده‌های نامتعارف از این شبکه‌ها صورت بگیرد، اما باید یادآور شد در فرهنگ شفاهی ما نیز معمولاً صحبت‌های شفاهی و در گوشی مطالب جدی نیست، در واقع استفاده صحیح نکردن از این ابزارها به نوعی ریشه در فرهنگ ما دارد. باید یادآور شد با این که چند سال از به کارگیری تلفن همراه در کشور ما می‌گذرد، اما افراد زیادی هنوز از این وسیله استفاده مناسب نمی‌کنند.

قاسمی کبری یادآور استفاده افراطی اشخاص از شبکه‌های اجتماعی می‌گوید: سوژه‌هایی که در چنین محیط‌هایی مطرح می‌شود، معمولاً کنجکاوی انسان‌ها را برمی‌انگیزد چون نظارتی در کار نیست و حرف‌هایی که با ارزش‌های جامعه در تضاد است و هیچ کجا نمی‌توان آنها را بیان کرد در این محیط‌ها مطرح می‌شود، به همین علت اشخاصی که به دنبال چنین مسائلی هستند به آن هجوم می‌برند.

■ فردگرایی مزم

افزون بر این باید تاکید کرد استفاده افراطی از شبکه‌های اجتماعی سبب شده ارتباط مستقیم افراد با یکدیگر به حداقل برسد، زیرا تا پیش از این ارتباط حضوری اشخاص بیشتر بود، اما اکنون این وسیله به نوعی جایگزین رید و باز دیده‌ها شده و اشخاص ترجیح می‌دهند با استفاده از دنیای مجازی از یکدیگر احوالپرسی کنند، نکته اینجاست که این شیوه با

سبک زندگی ما تفاوت دارد و همین نکته زمینه را برای آسیب دیدن اشخاص فراهم می‌کند، زیرا بسیاری از افراد جامعه تمایلی به استفاده از این ابزارها نداشته و وقتی در جمع چنین افرادی قرار می‌گیرند، احساس ناخوشایندی به آنها دست می‌دهد. به همین دلیل این روزها انبوه تنهایی و فردگرایی بیشتر در جامعه به چشم می‌خورد.

آسیب‌های استفاده افراطی از شبکه‌های اجتماعی مانند سوءاستفاده جنسی و مالی، کلاهبرداری، سرد شدن روابط زوجین و کمرنگ شدن نقش خانواده‌ها در تربیت فرزندان این روزها برای خیلی‌ها قابل درک نیست، درست مانند چند دهه پیش که کمتر شخصی از مضرات سیگار خبر داشت و شرکت‌های تولیدکننده نیز تمام سعی خود را برای مخفی نگه داشتن آسیب‌های سیگار به کار گرفته و سعی داشتند بازار این محصول را با زرق و برق‌های زیاد و استفاده از هنرپیشه‌ها گسترش دهند، هر چند این روزها استعمال سیگار در فضاهای عمومی ممنوع شده و تصاویر هشدار دهنده مصرف سیگار روی پاکت‌های این محصول منتشر می‌شود، اما به دلیل گسترش بی‌رویه استفاده از آن در چند دهه گذشته هنوز افرادی هستند که روی استفاده از آن پافشاری می‌کنند.

این در حالی است که می‌توان آسیب‌های شبکه‌های اجتماعی مانند فردگرایی را که این روزها خانواده‌ها را با چالش روبه‌رو کرده با مضرات سیگار مقایسه کرد، بنابراین دور از ذهن نیست که تا چند سال دیگر برای استفاده از شبکه‌های اجتماعی در مکان‌های عمومی محدودیت قائل شوند، اما نکته اینجاست که برخورد‌های قهری و شتابزده مانند فیلتر کردن نیز چاره‌برخوردها با این شبکه‌ها نیست، بلکه باید با سرمایه‌گذاری در بخش فرهنگی و برنامه‌ریزی برای آموزش خانواده و نوجوانان آنها را از آسیب دور نگه داشت، باید تاکید کرد اگر مسئولان فرهنگی کشور برای مقابله با این مساله تعلل نکنند برخورد با این آسیب در آینده مانند کنترل مصرف سیگار خیلی سخت پیش خواهد رفت.